

Zaak C-178/23

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

21 maart 2023

Verwijzende rechter:

Tribunal Specializat Mureș (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

3 december 2021

Verzoekende partij:

ERB New Europe Funding II

Verwerende partij:

YI

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Herziening van een rechterlijke beslissing inzake consumentenbescherming waarbij het gezag van gewijsde van een eerdere definitieve beslissing is geschonden.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Op grond van artikel 267 VWEU wordt verzocht om de uitlegging van artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (hierna: „richtlijn 93/13”).

Prejudiciële vraag

Houdt de toepassing van de bepalingen van artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, in het licht van met name de drieëntwintigste overweging van deze richtlijn en van het *doeltreffendheidsbeginsel*, in dat deze bepalingen aldus moeten worden

uitgelegd dat zij niet uitsluiten dat twijfels over het oneerlijke karakter van bedingen in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument door een nationale rechter kunnen worden beoordeeld, ook wanneer die twijfels eerder door een andere nationale rechter zijn beoordeeld in het kader van een gerechtelijke procedure in eerste aanleg die is ingeleid door de consument die niet aanwezig was bij de betreffende terechtzitting en niet behoorlijk is bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, en die twijfels zijn afgewezen bij een rechterlijke beslissing waartegen de consument niet is opgekomen – welke beslissing derhalve volgens het nationale procesrecht gezag van gewijsde (res judicata) heeft gekregen – indien het op basis van de bijzonderheden van het geding redelijkerwijs aannemelijk is dat die consument heeft afgezien van het instellen van een rechtsmiddel in het kader van de bovengenoemde procedure in eerste aanleg omdat hij over beperkte kennis of informatie beschikte?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 6, lid 1, artikel 7, lid 1, en de drieëntwintigste overweging van richtlijn 93/13

Artikel 47 van het Handvest

Rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”), met name het arrest van 18 februari 2016, C-49/14, Finanzmadrid

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (wet nr. 193/2000 betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen verkopers en consumenten) waarbij richtlijn 93/13 in nationaal recht is omgezet

Codul de procedură civilă (Roemeens wetboek van burgerlijke rechtsvordering), met name de bepalingen inzake het gezag van gewijsde en inzake het buitengewone rechtsmiddel van herziening van een beslissing waarbij het gezag van gewijsde van een eerdere definitieve beslissing is geschonden

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 10 mei 2018 heeft consument YI, met woonplaats in Roemenië, bij de Judecătoria Sectorului 2 București (rechter in eerste aanleg, sector 2, Boekarest, Roemenië) tegen ERB New Europe Funding II, een in Nederland gevestigd incassobureau, een civiele vordering ingesteld strekkende tot vaststelling van het oneerlijke karakter van de bedingen in een kredietovereenkomst die in wezen betrekking hadden op de provisie in verband daarmee en op de mogelijkheid voor de bank die het krediet had verstrekt, om eenzijdig de rentevoet te wijzigen.

- 2 Voorts heeft YI verzocht, daar oneerlijke bedingen voor consumenten niet bindend zijn, om terugbetaling van de bedragen die bij wijze van provisie waren betaald en van de bedragen gelijk aan het verschil tussen de bij het sluiten van de overeenkomst vastgestelde rente en de rente die daadwerkelijk was betaald op basis van de door de bank eenzijdig gewijzigde rentevoet.
- 3 Bij vonnis van 26 november 2018, dat definitief was geworden aangezien geen beroep was ingesteld, heeft de Judecătoria Sectorului 2 București de vordering afgewezen.
- 4 Op 14 augustus 2019 heeft YI bij de Judecătoria Sighișoara (rechter in eerste aanleg Sighișoara, Roemenië), de voor zijn woonplaats territoriaal bevoegde rechterlijke instantie, een vergelijkbare vordering tegen diezelfde vennootschap ingesteld via een advocaat die hij daartoe had gemachtigd.
- 5 Bij vonnis van 5 december 2019 heeft de Judecătoria Sighișoara de vordering van de consument toegewezen, bepaald dat de betwiste bedingen in de overeenkomst oneerlijk waren en is ERB New Europe Funding II veroordeeld tot terugbetaling aan de consument van de op basis van die bedingen betaalde bedragen.
- 6 ERB New Europe Funding II heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld en heeft tijdens de procedure in hoger beroep de exceptie van het gezag van gewijsde van het vonnis van de Judecătoria Sectorului 2 București van 26 november 2018 opgeworpen.
- 7 Bij uitspraak van 6 april 2021 heeft de Tribunal Specializat Mureș (bijzondere rechter Mureș, Roemenië), als rechter in laatste aanleg, het vonnis van de Judecătoria Sighișoara die had bepaald dat de bedingen in de overeenkomst oneerlijk waren, in wezen bekrachtigd. Deze rechter heeft echter nagelaten de opgeworpen exceptie van het gezag van gewijsde te toetsen.
- 8 Op 31 mei 2021 heeft ERB New Europe Funding II bij de verwijzende rechter het buitengewone rechtsmiddel van herziening ingesteld waarbij zij heeft verzocht om de algehele herziening van de uitspraak van 6 april 2021 en om afwijzing van de vordering van YI aangezien het vonnis van de Judecătoria Sectorului 2 București van 26 november 2018 gezag van gewijsde had gekregen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 9 Allereerst merkt de verwijzende rechter op dat het hem voorgelegde juridische probleem geen betrekking heeft op een specifieke bepaling van richtlijn 93/13, maar op het doeltreffendheidsbeginsel dat voortvloeit uit artikel 6, lid 1, en uit artikel 7, lid 1, van deze richtlijn.
- 10 De verwijzende rechter herinnert eraan dat het doeltreffendheidsbeginsel inhoudt dat de uitoefening van de door het Unierecht aan consumenten verleende rechten in theorie en in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk mag worden

gemaakt door de nationale procesregels. Volgens de rechtspraak van het Hof biedt het doeltreffendheidsbeginsel consumenten bescherming tegen oneerlijke bedingen en zijn de nationale rechters verplicht om ambtshalve te toetsen of bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers oneerlijk zijn.

- 11 In dat kader merkt de verwijzende rechter op dat het Hof enerzijds heeft verklaard dat ook het rechtszekerheidsbeginsel in aanmerking moet worden genomen. In dit verband is het cruciaal dat de regels inzake het gezag van gewijsde worden geëerbiedigd om het rechtszekerheidsbeginsel concreet te waarborgen. Hieruit volgt dat de bescherming van consumenten niet absoluut is en niet ertoe kan leiden dat nationale regels inzake het gezag van gewijsde niet worden nageleefd.
- 12 Anderzijds heeft het Hof, bij de beoordeling van de doeltreffendheid van bepaalde rechtsmiddelen vanuit het oogpunt van het doeltreffendheidsbeginsel, eveneens meegewogen dat consumenten niet over kennis of informatie over hun rechten beschikken.
- 13 In het onderhavige geval zou volgens de verwijzende rechter het gezag van gewijsde van het vonnis van de Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti namelijk het gevolg van een gerechtelijke procedure zijn geweest waarin de consument, die niet werd bijgestaan door een advocaat, geen kennis van de rechten had die door de nationale wetgever waren vastgesteld in het kader van de regeling inzake consumentenbescherming. Dit zou blijken uit de volgende omstandigheden:
 - YI heeft zich aanvankelijk gewend tot een rechterlijke instantie van de plaats van vestiging van de verkoper, namelijk de Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti, terwijl hij op grond van de nationale regeling expliciet het recht had om zich te wenden tot de rechter van zijn woonplaats, ofwel de Judecătoria Sighişoara;
 - hij was niet aanwezig bij de terechtzitting van de Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti, misschien vanwege de grote afstand tussen zijn woonplaats en de locatie van die rechter (ongeveer 500 km) en vanwege de kosten die voor een dergelijke reis moesten worden gemaakt;
 - hoewel in het vonnis van de Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti uitdrukkelijk was vermeld dat tegen dat vonnis hoger beroep kon worden ingesteld, heeft YI geen gebruikgemaakt van dat rechtsmiddel. Pas nadat dat vonnis in kracht van gewijsde was gegaan, heeft hij een advocaat van zijn keuze in de arm genomen. Bij de Judecătoria Sighişoara heeft die advocaat tegen diezelfde vennootschap een vergelijkbare vordering ingesteld die in wezen betrekking had op dezelfde bedingen in de overeenkomst.
- 14 De Judecătoria Sighişoara, die niet naar behoren in kennis was gesteld van het bestaan van het door de Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti gegeven vonnis, heeft de zaak opnieuw ten gronde behandeld en heeft bij vonnis van 5 december 2019, dat afwijkt van het genoemde eerste vonnis, de vordering van YI toegewezen en bepaald dat de bedingen die aldus opnieuw waren beoordeeld, oneerlijk waren.

- 15 Hoewel ERB New Europe Funding II tegen dit tweede vonnis hoger beroep heeft ingesteld, heeft zij zich pas beroepen op het gezag van gewijsde in de slotfase van die procedure in hoger beroep. De rechter in hoger beroep heeft echter nagelaten een beslissing over die exceptie te nemen en heeft bij uitspraak van 6 april 2021 het vonnis van de Judecătoria Sighișoara, die had bepaald dat de bedingen in de overeenkomst oneerlijk waren, in wezen bekrachtigd.
- 16 In dat kader vraagt de verwijzende rechter – bij wie het buitengewone rechtsmiddel van herziening van deze laatste uitspraak vanwege het gezag van gewijsde is ingesteld – zich af of hij in het kader van de herzieningsprocedure nogmaals kan beoordelen of de bedingen in de betreffende overeenkomst oneerlijk waren.
- 17 Aangezien de verwijzende rechter in de rechtspraak van het Hof geen verdere aanwijzingen heeft gevonden die hem in staat stellen deze vraag in overeenstemming met het Unierecht op te lossen, concludeert hij dat het antwoord van het Hof op de prejudiciële vraag daartoe noodzakelijk is.

WERKDOCUMENT